

ZAKON

O RATNIM MEMORIJALIMA

Glava I

UVODNE ODREDBE

Sadržina zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se pitanja od značaja za zaštitu, redovno održavanje, investiciono održavanje, uređenje, uklanjanje i finansiranje održavanja i uređenja ratnih memorijala, uspostavljanje i vođenje propisanih evidencija, kao i druga pitanja od značaja za ratne memorijale u Republici Srbiji i inostranstvu.

Značenje pojedinih pojmova

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu, imaju sledeće značenje, u smislu ovog zakona:

1) *ratni memorijal* jeste vojno groblje, pojedinačni grob, nadgrobni spomenik, spomen kosturnica, spomen kapela, spomen crkva, spomenik, javno spomen obeležje, spomen ploča, mesto stradanja, znamenito mesto i drugi pijetetni simbol od značaja za negovanje tradicije oslobodilačkih ratova Srbije;

2) *mesto stradanja* jeste mesto i šira prostorna celina na kojoj su vršene egzekucije, zlostavljanja zatočenih u zatvorima i zarobljeništvu, sa ili bez pohranjenih humanih ostataka, grobnica ili grobova;

3) *znamenito mesto* jeste mesto i šira prostorna celina na kojoj su se dogodili ratni događaji od posebnog istorijskog značaja i uticaja na ratne ishode za Republiku Srbiju;

4) *javno spomen obeležje* jeste spomenik ili drugi figuralni objekat, skulpturalno ili arhitektonsko delo na površini javne namene, koji je u vezi sa znamenitim ličnostima ili istorijskim događajima iz ratnih perioda;

5) *poginulo lice* jeste lice koje je izgubilo život usled ratnih događaja;

6) *zaštita ratnih memorijala*, u smislu ovog zakona, podrazumeva sprečavanje propadanja i oštećenja i održavanje u dostojanstvenom i prepoznatljivom stanju, kao i sprečavanje neovlašćene izmene, dorade, izmeštanja, zamene ili uklanjanja ratnog memorijala ili njegovog dela;

7) *redovno održavanje* podrazumeva sve radove koji se izvode u cilju zaštite, a naročito:

(1) održavanje pisanih i drugih oznaka na nadgrobnim pločama i spomenicima da bi bili vidljivi i čitki,

(2) negovanje i obnavljanje zasada, zelenila i cveća,

(3) uredno održavanje ograda, pristupnih puteva, staza i drugih objekata;

8) *investiciono održavanje* podrazumeva rekonstrukciju, sanaciju i konzervaciju;

9) *uređenje ratnog memorijala* podrazumeva obeležavanje prostora ratnog memorijala na vidljiv način, izgradnju ili postavljanje novog ratnog memorijala, radnje

povodom ekshumacija, premeštanja na novu lokaciju u zemlji i inostranstvu, kao i koncentraciju posmrtnih ostataka.

Glava II

SAVET ZA NEGOVANJE TRADICIJE OSLOBODILAČKIH RATOVA SRBIJE

Član 3.

Obrazuje se Savet za negovanje tradicije oslobodilačkih ratova Srbije radi davanja mišljenja povodom predloga za uređenje ratnog memorijala i uklanjanja ratnog memorijala (u daljem tekstu: Savet).

Sastav Saveta

Član 4.

Savet ima sedam članova, koje imenuje ministar nadležan za poslove negovanja tradicije oslobodilačkih ratova Srbije (u daljem tekstu: ministar), na period od četiri godine, i to:

- 1) jednog člana iz reda profesora istorije, na predlog Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Nišu, Novom Sadu i Prištini (sa sedištem u Kosovskoj Mitrovici);
- 2) jednog člana iz reda istaknutih ličnosti iz oblasti nauke i umetnosti, na predlog Srpske akademije nauka i umetnosti;
- 3) četiri člana iz reda organa državne uprave, od kojih dva člana na predlog ministarstva nadležnog za negovanje tradicije oslobodilačkih ratova Srbije (u daljem tekstu: Ministarstvo), jednog člana na predlog ministarstva nadležnog za spoljne poslove i jednog člana na predlog ministarstva nadležnog za poslove odbrane;
- 4) jednog člana na predlog Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Članovi Saveta iz svojih redova biraju predsednika Saveta.

Predsednik i članovi Saveta nemaju pravo na naknadu za rad.

Član 5.

Stručnu i administrativno-tehničku potporu Savetu pruža Ministarstvo.

Savet podnosi Ministarstvu izveštaj o svom radu najmanje jedanput godišnje.

Savet donosi Poslovnik o svom radu.

Glava III

SPROVOĐENJE ZAŠTITE RATNIH MEMORIJALA

Član 6.

Sredstva za uređenje, investiciono i redovno održavanje ratnih memorijala obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije u skladu sa zakonom, kao i putem poklona i donacija.

Zaštita ratnih memorijala u Republici Srbiji

Član 7.

Zaštitu ratnih memorijala u Republici Srbiji sprovode Ministarstvo i jedinice lokalne samouprave prema mestu gde se ratni memorijal nalazi, kao i ministarstvo nadležno za poslove odbrane u okviru vojnih objekata.

Kada se ratni memorijal nalazi van prostora javnog groblja ili prostora koji je u svojini Republike Srbije, vlasnik, zakupac ili drugi korisnik nepokretnosti obezbeđuje pristup kako bi se sprovele potrebne mere zaštite ili odavala pošta žrtvama.

Član 8.

Ministarstvo nadležno za poslove odbrane stara se o redovnom održavanju ratnih memorijala koji se nalaze u okviru vojnih objekata, a sredstva se planiraju i obezbeđuju iz budžeta Republike Srbije.

Jedinica lokalne samouprave stara se o redovnom održavanju ratnih memorijala koji se nalaze na njenoj teritoriji, a sredstva se planiraju i obezbeđuju u budžetu jedinice lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave obezbeđuje neposrednu okolinu ratnih memorijala od obavljanja neprimerenih aktivnosti ili izgradnje objekata čija namena nije primerena.

Član 9.

Izuzetno od člana 8. stav 2. ovog zakona, u cilju sprečavanja propadanja i oštećenja ratnih memorijala u Republici Srbiji koji su od značaja za negovanje tradicije oslobodilačkih ratova Srbije ministar, na predlog nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture uređuje način i visinu učešća u troškovima redovnog održavanja, koje je u nadležnosti jedinice lokalne samouprave.

Član 10.

Predlog za investiciono održavanje ratnih memorijala daje nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture Ministarstvu.

Inicijativu za investiciono održavanje ratnih memorijala mogu podneti državni organi, organi teritorijalne autonomije, jedinice lokalne samouprave, pravna i fizička lica, diplomatsko-konzularna predstavništva stranih država i udruženja, Ministarstvu, preko nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Član 11.

Način i bliže uslove za realizaciju programa mera zaštite, investicionog održavanja i uređenja ratnih memorijala u Republici Srbiji propisuje ministar.

Član 12.

Jedinica lokalne samouprave dužna je da najkasnije do 30. novembra tekuće godine, dostavi Ministarstvu izveštaj o broju, vrsti i tehničkom stanju ratnih memorijala.

Član 13.

Jedinica lokalne samouprave, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva, može da premesti, ukloni ili investiciono održava ratni memorijal.

Jedinica lokalne samouprave stara se o izvršenju rešenja o uklanjanju ratnog memorijala.

Zaštita ratnih memorijala u inostranstvu

Član 14.

Ratni memorijali u inostranstvu uređuju se, redovno i investiciono održavaju u skladu sa propisima države na čijoj teritoriji se nalaze i, po pravilu, na način na koji se uređuju i održavaju ratni memorijali drugih država, ako međunarodnim ugovorom između Republike Srbije i te države nije drugačije određeno.

O uređenju, redovnom i investicionom održavanju ratnih memorijala u inostranstvu stara se Ministarstvo, u saradnji sa ministarstvom nadležnim za spoljne poslove.

Radi vršenja poslova iz stava 2. ovog člana teritorijalno nadležna diplomatsko-konzularna predstavništva dostavljaju Ministarstvu izveštaje o stanju svih ratnih memorijala do 30. septembra tekuće kalendarske godine.

Na osnovu predloga mera za redovno održavanje i predloga za investiciono održavanje ratnih memorijala, koje daje republička ustanova nadležna za zaštitu spomenika kulture, teritorijalno nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo zaključuje ugovore o redovnom održavanju i investicionom održavanju ratnih memorijala.

Član 15.

Način i bliže uslove za realizaciju programa mera zaštite, redovnog i investicionog održavanja i uređenja ratnih memorijala u inostranstvu sporazumno propisuje ministar i ministar nadležan za spoljne poslove.

Zaštita ratnih memorijala pripadnika stranih oružanih snaga u Republici Srbiji

Član 16.

Ratni memorijali pripadnika stranih oružanih snaga na teritoriji Republike Srbije održavaju se i uređuju u skladu sa propisima Republike Srbije.

Podaci na ratnim memorijalima pripadnika stranih oružanih snaga u Republici Srbiji ispisuju se prvo na srpskom jeziku i ćirilčkim pismom, a potom na jeziku i pismu naroda kome pripadaju.

Član 17.

Za redovno i investiciono održavanje ratnih memorijala pripadnika stranih oružanih snaga na teritoriji Republike Srbije nadležne su strane države preko svojih diplomatsko-konzularnih predstavništava, ukoliko međunarodnim ugovorom između Republike Srbije i te države nije drugačije određeno.

Strana diplomatsko-konzularna predstavništva za uređenje i uklanjanje ratnih memorijala pripadnika stranih oružanih snaga pribavljaju potrebne saglasnosti u skladu sa propisima Republike Srbije.

Glava IV

UREĐENJE I UKLANJANJE RATNIH MEMORIJALA

Član 18.

Predlog za uređenje ili uklanjanje ratnih memorijala mogu podneti državni organi, organi teritorijalne autonomije, jedinice lokalne samouprave, pravna i fizička lica.

Uređenje ili uklanjanje ratnih memorijala može se vršiti samo na osnovu rešenja izdatog od strane Ministarstva.

Član 19.

Predlog za izgradnju ili postavljanje ratnog memorijala mora da sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu (ime i prezime, adresa);
- 2) opis konkretnog događaja koji je u skladu sa tekovinama oslobodilačkih ratova Srbije;
- 3) opis ratnog memorijala;

- 4) predlog teksta koji će biti ispisan na ratnom memorijalu;
- 5) predlog mesta podizanja ratnog memorijala sa katastarskim podacima;
- 6) idejni projekat;
- 7) dozvole i saglasnosti koje izdaju nadležni organi u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast planiranja i izgradnje i oblast energetike;
- 8) dozvole i saglasnosti koje izdaju nadležni organi u skladu sa propisima iz oblasti zaštite kulturnih dobara, u slučaju da se planira izgradnja ili postavljanje ratnog memorijala u okviru nepokretnih kulturnih dobara, njihove zaštićene okoline ili dobara pod prethodnom zaštitom;
- 9) predlog načina održavanja ratnog memorijala.

Član 20.

Predlog za uklanjanje ratnog memorijala mora da sadrži relevantne dokaze:

- 1) da svojom sadržinom ne odgovara istorijskim ili stvarnim činjenicama;
- 2) da vređa opšte i državne interese, nacionalna i verska osećanja ili javni moral;
- 3) da je posvećen događaju koji nije u skladu sa tekovinama oslobodilačkih ratova Srbije, ili simbolizuje gubitak suvereniteta, teritorijalnog integriteta, celokupnosti i nezavisnosti ili slobode Republike Srbije;
- 4) da je podignut licu koje je zastupalo fašističke, nacističke, šovinstičke, separatističke ideje ili ideologije, ili koje je bilo saradnik agresora, okupatora, njihovih saveznika ili pomagača.

Predlog za uređenje, premeštanje i uklanjanje ratnog memorijala mora da sadrži dozvole i saglasnosti koje izdaju nadležni organi u skladu sa propisima iz oblasti zaštite kulturnih dobara.

Član 21.

Rešenje o uređenju i uklanjanju ratnog memorijala donosi ministar, po prethodno pribavljenim mišljenjima Saveta i nadležne ustanove za zaštitu spomenika kulture.

Rešenje iz stava 1. ovog člana konačno je i protiv njega se može voditi upravni spor, u skladu sa zakonom kojim se uređuju upravni sporovi.

U slučaju podnošenja tužbe na rešenje o uklanjanju ratnog memorijala iz stava 2. ovog člana, odlaže se izvršenje tog rešenja dok sud ne odluči po zahtevu tužioca za odlaganje.

Član 22.

Državnim organima, organima teritorijalne autonomije, jedinicama lokalne samouprave, pravnim i fizičkim licima nije dozvoljena izgradnja ili postavljanje ratnog memorijala:

- 1) ako svojom sadržinom ne odgovara istorijskim ili stvarnim činjenicama;
- 2) ako vređa opšte i državne interese, nacionalna i verska osećanja ili javni moral;
- 3) ako je posvećen događaju koji nije u skladu sa tekovinama oslobodilačkih ratova Srbije, ili simbolizuje gubitak suvereniteta, teritorijalnog integriteta, celokupnosti i nezavisnosti ili slobode Republike Srbije;

4) licu koje je zastupalo fašističke, nacističke, šovinističke, separatističke ideje ili ideologije, ili koje je bilo saradnik agresora, okupatora, njihovih saveznika ili pomagača.

Pod licima iz stava 1. tačka 4) ovog člana ne smatraju se lica koja su rehabilitovana u skladu sa Zakonom o rehabilitaciji.

Glava V

EVIDENCIJE

Član 23.

Jedinstvenu evidenciju o svim ratnim memorijalima u Republici Srbiji, srpskim ratnim memorijalima u inostranstvu, kao i o ratnim memorijalima pripadnika stranih oružanih snaga u Republici Srbiji vodi Ministarstvo.

Evidenciju o ratnim memorijalima sa svoje teritorije vode i jedinice lokalne samouprave, kao i nadležne ustanove za zaštitu spomenika kulture.

Evidenciju o ratnim memorijalima u inostranstvu vode i teritorijalno nadležna diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Srbije, kao i republička ustanova nadležna za zaštitu spomenika kulture.

Sadržinu i izgled evidencija iz ovog člana propisuje ministar, sporazumno sa ministrima nadležnim za spoljne poslove i poslove zaštite kulturnih dobara.

Evidencije iz ovog člana čuvaju se trajno.

Član 24.

Ministarstvo vodi jedinstvenu evidenciju o poginulim licima počev od Prvog balkanskog rata.

Evidencija iz stava 1. ovog člana uspostavlja se u statističke i naučnoistraživačke svrhe.

Poseban cilj evidencije iz stava 1. ovog člana je objedinjavanje podataka o poginulim iz postojećih evidencija koje vode nadležni državni organi i organizacije u Republici Srbiji, kao i druga pravna lica.

Radi razmene podataka i informacija od značaja za uspostavljanje evidencije iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo može ostvariti i međunarodnu saradnju sa nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama, u skladu sa zakonom i međunarodnim sporazumima.

Zaštita podataka obuhvaćenih evidencijom iz stava 1. ovog člana ostvaruje se u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zaštite podataka o ličnosti.

Evidencija iz stava 1. ovog člana sadrži sledeće podatke o poginulom:

- 1) ime, ime jednog roditelja i prezime poginulog;
- 2) datum i okolnosti pogibije;
- 3) mesto pogibije;
- 4) mesto sahranjivanja.

Na zahtev Ministarstva, državni organi, organizacije i druga pravna lica daju podatke o poginulim licima kojima raspolažu u okviru evidencija koje vode.

Evidencije iz ovog člana čuvaju se trajno.

Glava VI

KAZNENE ODREDBE

Član 25.

Novčanom kaznom u visini od 100.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu jedinice lokalne samouprave ako postupi suprotno članu 8. st. 2. i 3. ovog zakona.

Novčanom kaznom u visini od 100.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu jedinice lokalne samouprave ako postupi suprotno članu 12. ovog zakona.

Novčanom kaznom u visini od 100.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu jedinice lokalne samouprave ako postupi suprotno članu 13. ovog zakona.

Novčanom kaznom u visini od 100.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u pravnom licu ako postupi suprotno članu 18. stav 2. ovog zakona.

Novčanom kaznom u visini od 100.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u pravnom licu ako postupi suprotno članu 22. ovog zakona.

Za prekršaj iz st. 4. i 5. ovog člana kazniće se pravno lice novčanom kaznom u visini od 1.000.000 do 2.000.000 dinara.

Za prekršaj iz st. 4. i 5. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u visini od 100.000 do 150.000 dinara.

Glava VII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26.

Propisi za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana primenjivaće se podzakonski akti doneti na osnovu propisa koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 27.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o uređivanju i održavanju groblja boraca („Službeni glasnik SRS”, br. 22/64, 51/71 i 11/76);
- 2) Zakon o obeležavanju i održavanju grobalja i grobova pripadnika savezničkih armija i drugih stranih armija na teritoriji Jugoslavije („Službeni list SFRJ”, broj 60/75);
- 3) Zakon o grobljima i grobovima boraca u inostranstvu („Službeni list SFRJ”, br. 29/73 i 29/76).

Član 28.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.